

Hegemoninen maskuliinisuus Suomen poliittisessa järjestelmässä ja politiikan tutkimuksessa – eli Alexander Stubbin seikkailut kontrolliyhteiskunnassa

JIRI NIEMINEN

ABSTRACT:
Hegemonic masculinity in Finnish political system and political science – or Alexander Stubb's adventures in control society

In this article I focus on the theory of critical studies on men and its usefulness to analyze Finnish political system and its gendered exercise of power, particularly in light of R. W. Connell theory of hegemonic masculinity and the concept of homosociality. I also consider problems of Connell's theory to understand changes of masculinities in control society. According to Jeff Hearn, we should speak rather men's hegemony or men's practices in order to understand men as not only subjects, but objects of gendered power too. In fourth chapter I analyze Finnish foreign minister Alexander Stubb's masculine image in newspapers and compare it his predecessor. Indeed, despite that there is no anymore single hegemonic masculinity in postmodern control society, in Finnish political system men politicians still benefit masculine ideals in order to contact their potential supporters just like Machiavelli described over four hundred years ago.

Johdanto

Kysymys miesnäkökulmasta on noussut poliittiseen keskusteluun viimeisen parin vuoden aikana. Alkuvuonna 2007 poliittisista nuorisjärjestöistä Kokoomusnuoret, Svenska Ungdom, Vihreät nuoret, Vasemmistonuoret ja Demarinuoret lanseerasivat Feministinen aloite -nimisen projektin, jonka yksi teeseistä oli se, että miesten syrjäytymiseen on puututtava. Keväällä 2009 Vasemmistoliitto alkoi laatia miespoliittista ohjelmaa kansanedustaja Kari Uotilan johdolla ja Vihreä miesliike perustettiin. Mieskysymys näyttää herättävän kiinnostusta eniten puolueissa, joissa on verrattain vahva sija feministisellä politiikalla: Vihreät määrittelevät itsensä eksplisiittisesti feministiseksi puolueeksi ja Vasemmistoliitonkin periaateohjelmassa puhutaan puo-

lueesta osana kolmatta vasemmistoa, johon feminismi kuuluu elimellisenä osana yhdessä liberalismin, sosialismin ja ympäristötietoisuuden kanssa. Kansalaisjärjestökentässä miesliike – jos sellaisesta on voinut puhua – on ollut pamfletteineen epäyhtenäisempi. Merkittävimpana valtionhallinnon organisaationa, joka on käsitellyt mieskysymystä, on ollut Tasa-arvojooston neuvottelukunnan (TANE) miesjaosto. Yhteistä näille kaikille on ollut huoli miesten ongelmista muuttuvassa yhteiskunnassa.

Tässä artikkelissa esitellään kriittistä miestutkimusta politiikan tutkijoille. Kriittinen miestutkimus (engl. critical studies on men) määritellään miesten tai naisten tekemäksi tutkimukseksi, jossa miestä ja maskuliinisuutta ei oteta annettuna vaan

erilaisia maskuliinisuuksia pyritään paikantamaan ja laittamaan kritiikin kautta liikenteeseen. Samalla kiinnitetään huomiota sukupuolittuneisiin käytäntöihin ja valtasuhteisiin niin miesten ja naisten välillä kuin miesten kesken (esim. Hearn 2004). Oleellista kriittiselle miestutkimukselle on myös oman tutkijaposition problematisointi. Kriittiset miestutkijat kokevat pelkän miestutkimuksen (engl. men's studies) olevan liian laaja määritelmä: se tekisi suurimmasta osasta yhteiskuntatieteellisestä ja humanistisesta tutkimuksesta nimenomaan miestutkimusta. Onhan mies ymmärretty synonyyminä ihmiselle yleensä, ei niinkään *mies-sukupuolen* edustajana. Kriittisessä miestutkimuksessa mies ymmärretään ennen kaikkea sukupuolisenä toimijana.

Toiseksi tässä artikkelissa tarkoitukseni on problematisoida kriittisen miestutkimuksen ja ennen kaikkea hegemonisen maskuliinisuuden teorian käyttökelpoisuutta suomalaisen poliittisen järjestelmän sukupuolittuneisuuden ymmärtämiseksi. Kriittisessä miestutkimuksessa ollaan kiinnostuneita sukupuolittuneesta vallasta, valtarakenteista sekä vallan käytännöistä, ja valta määrittää myös politiikan tutkimuksen näkökulmaa yhteiskuntatieteenä. Esimerkiksi samaan aikaan, kun työväenluokan miesten syrjäytyminen ja ongelmat ovat herättäneet yhteiskunnallista keskustelua ja huolta (esim. Heinonen 2006), on politiikan huippupaikoille, eduskuntapuolueiden puheenjohtajiksi ja keskeisimmiksi ministereiksi kavunnut uusi nuorten tai ainakin nuorekkaiden miespoliitikkojen sukupolvi. Tätä ristiriitaa – miesten välistä epätasa-arvoa – on kriittisessä miestutkimuksessa pyritty ymmärtämään ja käsitteellistämään hegemonisella maskuliinisuudella.

Suomessa kriittistä miestutkimusta on viime vuosina tehty miehistä ja miesten representaatioista muun muassa väkivallan, rock-musiikin, puolustusvoimien, isyyden ja urheilun alueilla (esim. Jokinen 2000; Lammi-Taskula 2007; Oksanen 2006; Soilevuo-Grönneröd 2005; Tallberg 2009; Tiuhonen 2002). Poliitiikan tutkijoita aihe ei näytä kiinnostaneen. Sen sijaan feministisessä kansanvälisen politiikan tutkimuksessa on käytetty hegemonisen maskuliinisuuden teoriaa analysoitaessa globaaleja väkivallan rakenteita (esim. Valenius 2004; Särnä 2007). Niin ikään Mikko Lehtonen käsitteli jo vuonna 1995 julkaistussa teoksessa *Pikkujättiläisiä* poliitikko ja urheilujohtaja Ilkka Ka-

nervan maskuliinista mediaimagoa (Lehtonen 1995). Kirjoitus on kestänyt hyvin aikaansa – kuten Johanna Tukiainen on todennut Kanervasta: mihin se seepira raidoistaan nyt pääsee (IL 26.2.2009) – antaen lähtökohdan myös tälle artikkelille. Käytän tässä muuten teoreettisessa artikkelissa heuristisena esimerkkeinä etupäässä ulkoministeri Alexander Stubbia käsitteleviä lehtijuttuja Iltalehdestä, Suomen Kuvalehdestä ja Helsingin Sanomista vuoden ajalta¹.

Hegemoninen maskuliinisuus ja homososiaalisuus vallan rakenteina

Hegemonista maskuliinisuutta voidaan pitää kriittisen miestutkimuksen keskeisimpänä käsitteenä. Sen lanseerasivat sosiologit R. W. Connell, Tim Carrigan ja John Lee laajemmalle tutkijayhteisölle yhteisartikkelissa *Theory and Society* -lehdessä vuonna 1985 vaihtoehdoksi sukupuolirooliteorialle, joka oli sokea sukupuolten välisille valtasuhteille ja oletti roolien olevan muuttumattomia. Se toi näkyville sukupuolten välisten ja miesten keskinäisten hierarkkisesti määräytyneiden valtasuhteiden lisäksi sen että, maskuliinisuus ei ole kaikille miehille sama (Connell 1995, 21–27; 71–76). Sittemmin hegemoninen maskuliinisuus on anglosaksisessa valtavirran sosiologiassa korvannut patriarkaatin käsitteen kuvatessa sukupuolijärjestelmää – kuten esimerkiksi Anthony Giddensin *Sociology* -teoksen neljännessä editiossa (vrt. Giddens 2004).

Connellin käyttämä hegemonian käsite on peräisin Antonio Gramscilta, joka analysoi sen avulla työväenluokan vallankumouksen tilaa 1920-luvun Italiassa. Gramscin mukaan länsimaisen työväenluokan olisi proletariaatin diktatuurin eli valtio- ja väkivaltakoneiston haltuunoton lisäksi saavutettava myös hegemonia, eli hallittava kansalaisyhteiskuntaa onnistuakseen vallankumouksessa (Gramsci 1979, 130). Hegemonian harjoittaminen on Gramscille moraalisen-intellektuaalista johtajuutta ja sen edellytyksenä on sivistyneistön luominen. Älymystön tehtävänä on hankkia hallitsevalle luokalle massojen kannatus, kun taas valtiokoneiston tehtävänä on pitää erityisryhmät kurissa laillisen väkivallan avulla. Analysoidessaan maskuliinisuuksien rakennetta Connell kiinnittää huomion gramscilaisen hegemonian kahteen ominaisuuteen: hallit-

sevan luokan kykyyn alistaa toiset yhteiskuntaluokat omien tarkoitusperiensä toteuttamiseksi ja kykyyn luoda yksi ihanne. Connellin teoriassa hallitsevana luokkana on hegemoninen maskuliinisuus, joka asettuu hegemoniaa kannattavien, marginalisoitujen ja alistettujen maskuliinisuuksien yläpuolelle ja ilmenee ideaalikuva maskuliinisuudesta, johon huomattava osa miehistä kuvittelee kykenevänsä identifioitumaan tai ainakin pitää hegemonisen maskuliinisuuden ideaalikuva tavoittelemisen arvoisena (Connell 1995, 76–81). Hegemoninen maskuliinisuus mahdollistaa sen, että pieni hierarkian huipulla oleva miesryhmä nauttii etuoikeutetusta asemasta yhteiskunnassa muiden miesten kustannuksella.

Kuvatessaan miehiä, jotka aktiivisesti tavoittelevat hegemonista maskuliinisuutta, mutta eivät onnistu sitä saavuttamaan, Connell käyttää käsitettä *hegemoniaa kannattava maskuliinisuus*. Nämä miehet tukevat hegemonista maskuliinisuutta, koska sen tukeminen antaa lupauksen hallitsevasta asemasta suhteesta toisiin miehiin ja kaikkiin naisiin. (Connell 1995, 79.) Esimerkkinä hegemoniaa kannattavasta maskuliinisuudesta käy ylipainoinen urheilua seuraava mies, joka toivoo saavansa edes osan urheilusankarin glooriasta itselleen tätä hehkuuttaessaan, vaikka ei itse kykene lähellekään samanlaisiin ruumiillisiin suorituksiin (Jokinen 2000, 220).

Marginalisoiduista maskuliinisuuksista Connell käyttää esimerkkinä ympäristöliikkeen miehiä ja moottoripyöräjengiläisiä (Connell 1995 93–142). He saattavat tukea hegemonista maskuliinisuutta tai sitten eivät. Yhteistä heille on sijoittuminen sosiaalisen kentän reunalle ja se, että heiltä puuttuu todellinen yhteiskunnallinen valta. Myös työväenluokkalainen maskuliinisuus ja etnisten vähemmistöjen maskuliinisuudet kuuluvat marginalisoi-tuihin maskuliinisuuksiin. Perussuomalaisten kansanedustaja Tony Halme oli itseoikeutettu esimerkki marginalisoidusta työväenluokkaisesta maskuliinisuudesta. Halme-ilmio perustui hänen fyysiseen olemukseensa, ammattilaisnyrkkeilytaustaan ja suorapuheisuuteen, joka herätti samaistumista ennen kaikkea nuorten työväenluokkalaisten miesten keskuudessa, joista hyvin harva oli edes aikaisemmin käynyt äänestämässä. Halme valittiin suurella äänimäärällä eduskuntaan vuonna 2003, mutta hänen tosiasiallinen uransa kansanedustajana jäi muutaman kuukauden mittaiseksi hänen

riehuttuaan amfetamiiniin ja alkoholin vaikutuksen alaisena aseensa kanssa kotonaan. Halmeen ylikorostettu fyysisyys voidaan nähdä samaan aikaan sekä kapinana hegemonista maskuliinisuutta kohtaan kuin yhdeksi hegemonisen maskuliinisuuden aspektiksi, mutta yhtä kaikki: vallan kabinetteihin hän ei missään vaiheessa päässyt.

Connell ja James W. Messerschmidt huomauttavat artikkelissa, jossa he käyvät hegemonisen maskuliinisuuden käsitteen samaa kritiikkiä lävitse, että homoseksuaalisuus ei enää samalla tavoin rakennu hegemonisen maskuliinisuuden vastakohtaksi, ole esimerkki *alistetusta maskuliinisuudesta*, kuin aikaisemmin (Connell & Messerschmidt 2005); homoseksuaalisuus politiikassakaan ei välttämättä ole stigma. Päinvastoin, homomiehistä on tullut mediassa keskiluokkaisen elämäntyylin markkinamiehiä (esim. Mäkinen 2008) kuuluen siten Connellin luokittelussa paremminkin marginalisoi-tuihin kuin alistettuihin maskuliinisuuksiin. Eduskunnan ensimmäinen kaapista ulos tullut kansanedustaja oli Vihreiden Oras Tynkkynen. Keskustalainen pääministeri Matti Vanhanen on nimittänyt hänet valtioneuvoston ympäristöpoliittiseksi asiantuntijaksi. Ulkoministeri Alexander Stubb – hänestä tulee myöhemmin lisää puhetta – toimi homofobian vastaisena hyväntahdon lähettiläänä ja kutsui seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajia Brysseliin ollessaan europarlamentaarikkona. Sittemmin hän on ulkoministerinä puhunut sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksista kuten tervehtiessään Suomen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen urheilujoukkuetta sen lähtiessä HLBТ-ihmisten kisoihin.

Ulkoministerinä, urheilumiehenä ja entisenä homofobian vastaisena hyväntahdon lähettiläänä haluan tervehtiä Suomen joukkuetta, sen ystäviä ja tukijoita. Te teette tärkeää työtä sen puolesta, että urheilu ja ihmisoikeudet kuuluvat kaikille. (HS 25.7.2009).

Kaikki naiset ovat alistettuja hegemoniselle maskuliinisuudelle, mutta heistä osa pystyy kipuaamaan hierarkian portaissa eteenpäin milloin miellyttämällä miehiä, milloin käyttäytymällä kuten miehet. Connell käyttää käsitettä *tehostettu feminiinisyys* siitä ilmiöstä, kun naiset mukautuvat patriarkaattiin ja hakevat suosiota ja valtaa ulkonäkönsä ja feminiiniseksi ymmärretyn käyttäytymi-

sen avulla esimerkiksi mediassa (Connell 1987, 187–188). Toinen vaihtoehto sopeutua patriarkaattiin on omaksua perinteinen äidin rooli. Rautarouva Margaret Thatcherin huolellisesti suunniteltu mediakuva lienee yleisimmin käytetty esimerkki kolmannelta tiestä: naispolitiikosta, joka on kieltäytynyt omaksumasta äidin roolia tai tehostamaan feminiinisyttään (Fairclough 1997, 235–236). Connell antaa ymmärtää, että tällöin on omaksuttava hegemonisen maskuliinisuuden asenteet, arvot ja käytöstavat; naispolitiikon on oltava kovempi jätkä kuin yksikään hänen kanssaan kilpaileva mies. (vrt. Jokinen 218–219.) Suomalaisista naispolitiikoista voi löytää kaikkia näitä kolmea ominaisuutta – jopa samassa naisessa ja yhtä aikaa. Miettikäämme vaikkapa SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilaista verkkosukissa (IL 2.1.2009).

Hegemonisten tai sitä tavoittelevien ja kannattavien miesten maskuliinisuuksia leimaa yhdistävänä piirteenä miesten välinen ystävyys tai sidoksisuus. Siitä Arto Jokinen käyttää – viitaten Michael S. Kimmeliin – käsitettä *homosiaalisuus*. Miehet esittävät miestä toisille miehille ja kaipaavat toisten miesten hyväksyntää ja kunnioitusta. Naisille maskuliinisuuden todistaminen on toissijaista, vaikkakin naisten suosio voi olla yksi tapa todistaa miehyyttä toisille miehille. Jokisen mukaan miesten homosiaalisuutta varjostaa pelko sosiaalisuuden erotisoitumisesta, mikä lienee yksi homofobian kasvualustoista mieskulttuureissa. Homofobia on enemmän kuin irrationaalista homoseksuaalien pelkoa: miehet pelkäävät, että toiset miehet paljastavat heidän todellisen ei-tosimiehen olemuksensa. (Jokinen 2000, 222–228.) Homosiaalisuus liittyy vahvasti Klaus Theweleitin panssaroidun maskuliinisuuden käsitteeseen. Suomessa theweleitiläisiä käsitteistöä on käyttänyt mm. Juha Siltala kuvaavasti nimetyssä teoksessa *Miehen kunnia: modernin miehen taistelu häpeää vastaan* (Siltala 1994). Theweleitin mukaan moderni länsimaisen miehen ruumis on tietoisesti yllä pidetty lihaspanssari ja pato sisältä nousevia tuntemuksia vastaan, jotka muistuttavat varhaisesta riippuvuudesta nielevään naiseuteen.

Homosiaalisuus ei siten välttämättä tarkoita miesten välistä ystävyyttä, yhtä hyvin se voi olla este ystävyydelle: panssaroituneen miehen tunteiden lohkomista erilleen tietoisesta minuudesta etäisyydenottokyvyn varmistamiseksi toisista miehistä, naisista ja itsestä. Homofobiassa kyse onkin

ennen kaikkea feminiinisyden pelosta tai misogyniasta. Mieskulttuureissa homofobia ei niinkään ole kohdistunut maskuliinisiin kuin feminiinisiin miehiin tai feminiiniseksi ymmärrettyyn kuten perussuomalaisen puheenjohtaja Timo Soini toteaa puhuessaan punavihreistä ”nössöarvoista”.

Katso demarien ja vasemmistoliiton listaa ja ehdokkaita. Keitä heistä duunarimies olisi voinut äänestää? Ei yhtään ketään. Niinpä äännet vuosivat meille. (SK 12.6.2009.)

Kaikki suomalaiset miespolitiikot eivät suinkaan ole yhtä avoimen naisvihamielisiä kuin Soini hakiessaan yhteyttä (potentiaalsiin) äänestäjiin. Useimpien miespolitiikkojen homosiaalisuuden pohjautuva vallankäyttö on sofistikoituneempia. Silti homosiaalisen suhteet määrittelevät osaltaan Suomen poliittista järjestelmää kuten seuraavassa tulen esittämään.

Kurinpäädollisestä yhteiskunnasta kontrolliyhteiskuntaan

Hegemonisen maskuliinisuuden käsite ei ole ongelmaton ja sitä on arvosteltu kriittisessä miestutkimuksessa. Ensinnäkin Connell sivuuttaa gramscilaisen hegemonisen vallan tuottavuuden ja kyvyn laajentaa politiikan ja poliittisen kenttää. Chantal Mouffe on kiinnittänyt huomiota siihen, että Gramsci puhuu hegemoniasta kahdessa eri muodossa (vrt. Torfing 1999, 111–112). Transformatiivinen hegemonia on ominaista porvaristolle poliittisissa ja taloudellisissa kriiseissä. Sitä harjoittamalla se pyrki hallitsemaan kulloistakin tilannetta. Sen sijaan proletariaatti on pyrkinyt laajentamaan demokratian kenttää ja politisoimaan institutionaalisuuteita valtarakenteita ekspansiivisen hegemonian avulla. Myös kriittisessä miestutkimuksessa voi tehdä erottelun transformatiivisen hegemonian ja ekspansiivisen hegemonian välillä (Nieminen 2006, 18–20). Niin ikään hegemoniaa ja foucaultilaista käsitystä kurinpäädollisen vallan tuottavuudesta voidaan pitää historiallisesti analogisina valtakäsityksinä. Kummassakin oli kyse siirtymisestä keskiaikaisesta avoimesta, ruumiilliseen väkivaltaan perustuvasta vallankäytöstä modernille ominaiseen normalisoivaan ja kurinpäädolliseen vallankäyttöön, ruumiin koulumiseen hyödylliseksi

ja tuottavaksi. Toisaalta tämä loi mahdollisuuden vastarintaan, politiikkaan, koska normalisoiva valta tuottaa myös vapauden: valtaa voi harjoittaa ainoastaan vapaisiin subjekteihin (Foucault 2000).

Toinen hegemonisen maskuliinisuuden ongelma on se, että ei ole tarkkaa määritelmää sille, mitä se viime kädessä pitää sisällään. Onko hegemoninen maskuliinisuus jokin staattinen maskuliinisuuden esittämisen ideaali vai onko se jatkuvassa muutoksessa? Jokisen mukaan hegemoniseen maskuliinisuuteen tiivistyy länsimaisen miesideaalin viisi odotusta: voima, valta, menestys, tunteiden hallinta, heteroseksuaalisuus. (Jokinen 2000, 217). Esimerkiksi, onko puhe isyydestä yksi hegemonisen maskuliinisuuden uuden tulemisen muoto, päivitettyä patriarkaattia (sanan varsinaisessa merkityksessä: isänvaltana), vai onko se vastahegemoniaa? Onko RKP:n puheenjohtaja ja kulttuuriministeri Stefan Wallin julistautuessaan feministiksi, halutessaan kuuden kuukauden perhevapaita molemmille vanhemmille (HS 8.2.2009), vastapainona hegemoniselle maskuliinisuudelle vai katumaasturilla ajavana urheiluministerinä tyyppiesimerkki hegemonisesta maskuliinisuudesta? Useimmat kriittiset miestutkijat näyttävät kallistuvan näkemykseen, että hegemoninen maskuliinisuuden ideaali muuttuu ajan ja paikan mukaan.

Myös Connell ja Messerschmidt (2005) myöntävät itsekritiikissään, että toisin kuin aikaisemmin on väitetty, hegemoninen maskuliinisuus ei ole kaikille sama. Niin ikään he korostavat globaalin ja lokaalin tason vuoropuhelua. Alun perin hegemonisen maskuliinisuuden käsite oli verrattain staattinen: se ei ottanut huomioon useita erilaisia, mahdollisesti yhtäaikaista, hegemonisen maskuliinisuuden muotoja. Työväenluokkalaisilla tai vaikkapa romanimiehillä omine koodistoineen ovat eri hegemonisten maskuliinisuuksien ideaalit, ja ne poikkeavat valkoisen keskiluokan hegemonisesta maskuliinisuudesta (vaikka näillä kaikilla on myös jotain yhteistä). Tästä kaikesta ”etsimisestä” seuraa ilmiö, jota kutsun kriittisen miestutkimuksen paradoksiksi: kriittisessä miestutkimuksessa ollaan enemmän kiinnostuneita löytämään hegemonisia maskuliinisuuksia kuin kehittää ja ajatella vaihtoehtoisia tapoja olla mies. Näin hegemonisen maskuliinisuuden käsitettä soveltava empirinen kriittinen miestutkimus sortuu hegeliäiseen dialektiikkaan uudistaen ja rakentaen hegemonista masku-

liinisuutta suhteessa toiseen, vaikka sen pitäisi purkaa maskuliinisuuksia.

Jeff Hearn esittääkin, että hegemonisen maskuliinisuuden sijasta olisi puhuttava miesten käytännöistä ja miesten hegemoniasta. Tällöin ei tarvitsisi miettiä mitä hegemoninen maskuliinisuuden käsite pitää sisällään, vaan voitaisiin siirtyä analysoimaan miesten suhdetta ja vallankäyttöä: naisiin, lapsiin ja ennen kaikkea toisiin miehiin. Se johtaisi myös kysymykseen miehen itsensä kategorisoinnista. Hearn huomauttaa, että miehet eivät ole ainoastaan yksittäisiä ja kollektiivisia toimijoita, vaan myös miehiä hallinnollispoliittisesti luokitellaan sukupuolena eri yhteiskunnallisten instituutioiden kuten valtion, koululaitoksen, armeijan, kirkon, liikemaailman ja yhteiskuntatieteiden taholta (mukaan luettuna kriittinen miestutkimus). Eriytyisesti Hearn painottaa biologista ja lääketieteellistä diskurssia. (Hearn 2004, 59–61.)

Hegemonisen maskuliinisuuden käsitteestä siirtyminen miesten käytäntöihin kuvaisi myös sitä, kuinka olemme siirtymässä kurinpidollisesta vallasta kontrolliyhteiskuntaan: kuriyhteiskunnissa biopoliittiset teknologiat olivat vielä suhteellisen rajoittuneita ja läpinäkyviä. Kontrolliyhteiskunnassa valta on virtuaalisesti läsnä kaikkialla ja sen luonne muuttuu avoimeksi, laadulliseksi ja affektiiviseksi (Oksanen 2006, 55–56). Kontrolliyhteiskuntaan siirtyminen näkyy niin työelämän organisaatiouudistuksissa, erilaisten extreme-kokemusten hakemisissa kuin ruumiinmuokkauksissa tatuointeineen, kirurgisine toimenpiteineen ja syömishäiriöineen. Huolimatta siirtymisestä kurinpitoyhteiskunnasta kontrolliyhteiskuntaan en ole valmis hylkäämään hegemonisen maskuliinisuuden käsitettä: politiikan tutkimuksessa se on edelleen käyttökelpoinen. Hegemoniset maskuliinisuudet – kaikessa moninaisuudessaan – voi ymmärtää yhtenä kontrolliyhteiskunnan molaarisuuteen perustuvana vallankäytön muotona.

Molaarisuudesta, suuruuden logiikasta, tilastollisuudesta seuraa Gilles Deleuzen ja Felix Guattarin mukaan seksuaalisuuden täsmentyminen sukupuoliksi – hegemoninen maskuliinisuus perustuu molaarisuuteen samalla tavoin kuin nietscheiläisittäin demokratia perustuu orjamoraaliin. Miespolitiikat luodessaan homososiaalisia verkostoja pyrkivät luonnollisesti mahdollisimman laajaan kansansuosioon. Tätä varten miespolitiikkojen on korostettava sitä, minkä he kuvittelevat ole-

van mahdollisimman monille miehille yhteistä ja vähätellä miesten välisiä eroja mahdollisimman paljon. Näin miespolitiikat osallistuvat myös kontrolliyhteiskuntaan, miesten kategorisoimiseen luodessaan homososiaalisia liittoja. Sen sijaan kriittisessä miestutkimuksen käsitteellistäessä miesten seksuaalisuutta ja sukupuolisuutta on lähdettävä erojen ensisijaisuutta korostavasta molekulaarisuudesta (vrt. Deleuze ja Guattari 2007, 327–328). Kuten Hearn huomauttaa, miehiä ja maskuliinisuuksia määrittelevät keskinäiset erot, jotka liittyvät mm. ikään, luokkaan, etnisyyteen, ihonväriin, rodullistamiseen ja moneen muuhun tekijään. Miesten sukupuolistuminen kietoutuu muihin sosiaalisiin jakoihin ja eroihin. Se toisi esille erilaisten maskuliinisuuksien ja miesten seksuaalisuuksien kirjon.

Niin ikään poliitikkomiehiä tarkasteltaessa olisi painotettava erityistä mieluummin kuin abstraktia ja universaalia: poliitikkomiehiä ja maskuliinisuuksia on tarkasteltava ajan (historian) ja paikan (kulttuurin) mukaan muuttuvina ja vaihtelevina sekä yhteiskunnan että yksilöllisten elämänkaarien ja elämäntapojen tasolla painottaen sitä, kuinka miehet eri tavoin suhtautuvat sukupuolistuneeseen valtaan ja kuinka he organisoivat erojen järjestyksen harjoittaessaan politiikkaa. On myös muistettava, että molaarisuus ja molekulaarisuus eivät sulje toisiaan pois: taitava poliitikko ajattelee molekulaarisesti ja on tietoinen, ei ainoastaan miesten välisistä eroista, vaan eroista miehissä, mutta kykenee silti luomaan homososiaalisen sidoksen poliittisia tarkoituksiperiään palvelemaan, hallitsemaan ja ohjailemaan epävakaita kansanjoukkoja, hyödyntämällä hegemonisen maskuliinisuuden ideaalia, esittäen molaarista ajattelua.

Alexander Stubb esimerkkinä uudentyyppisestä miespolitiikasta?

Connell ja Messerschmidin korostavat sitä, kuinka hegemoninen maskuliinisuus voidaan ymmärtää toisaalta tietynä diskursiivisena paikkana – yksittäinen mies voi ottaa hetkellisesti jonkin mieskulttuurin hegemonisen subjektiposition haltuun – tai ruumiillisena positiona samaistuen esimerkiksi johonkin urheilutähteen (Connell & Messerschmidin 2005). Poliitiikan tutkimukselle – erityisesti diskurssianalyttisesti, retorisesti tai semioot-

tisesti painottuneelle politiikan tutkimukselle – hegemonisen maskuliinisuuden teorian antamat mahdollisuudet ymmärtää politiikkaa ovat suorastaan kutkuttavat. Eturivin miespolitiikkoja tarkasteltaessa on muistettava, että heidän suhteensa hegemoniseen maskuliinisuuteen poikkeaa ratkaisevasti niin miesurheilijoiden tai -näyttelijöiden luomasta mieskuvasta kuin liike-elämän vaikuttajien tai ”tavallisten kadunmiesten” maskuliinisuudesta. Julkisuudessa viihtyvillä miespolitiikoilla on sekä valtaa (kuten elinkeinoelämän miehillä) että näkyvyyttä (kuten kulttuuri- ja urheiluelämän miehillä): he eivät ole passiivisia suhteessa hegemonisen maskuliinisuuden rakenteeseen vaan luovat sitä jatkuvasti omilla toimillaan. Seuraavassa käytän tästä esimerkkinä kokoomuslaista ulkoministeriämme, Alexander Stubbia.

Erityisen maskuliinisia meidän kulttuurissamme pidetään miehiä, jotka ovat osoittaneet miehuutensa: *urheilussa, naismaailmassa* tai *valtiollisessa elämässä*. Urho Kekkonen on tietenkin tässä mielessä *sui generis*; hänessä yhdistyvät nämä kaikki kolme ominaisuutta ainutlaatuisella tavalla. Mikko Lehtosen mukaan myös Ilkka Kanervalla on ollut kova pyrkimys täyttää nämä maskuliinisuuden ideaalit julkisuudessa (Lehtonen 1995). Kanerva joutui kuitenkin eroamaan 4. huhtikuuta 2008 tekstiviestikohun seurauksena ulkoministerin virasta läheteltyään satoja flirttailevia tekstiviestejä eroottiselle tanssijattarena tunnetulle Johanna Tuksiaiselle. Kanerva on tunnettu lukuisista julkisista naisseikkailuista, jotka ovat herättäneet aikaisemminkin iltapäivälehdistön mielenkiinnon, mutta ne eivät ole aiheuttaneet poliittista skandaalia. Kanervan seuraajaksi nimetty Stubb on pidetty uuden polven ulkoministerinä. Hänen on vakuutettu olevan puhtoinen poika; varma valinta Kokoomuksen puheenjohtaja Jyrki Kataiselle. Hän viettää perhekeskeistä elämää ja on suvaitsevainen esimerkiksi seksuaalivähemmistöjä kohtaan. Kanervan eroon johtaneita tapahtumia voidaan ymmärtää siirtymällä kurinpidollisesta yhteiskunnasta kontrolliyhteiskuntaan. Hän ei ollut huomannut, että Kekkonen on kuollut: 1970-luvulla opitut miehiset käyttäytymismallit ovat *passé* 2000-luvulla; niitä noudattamalla ministeri ei kykene luomaan tarpeeksi vahvoja homososiaalisia liittoja pitääkseen pallinsa.

Urheilu. Siinä missä Ilkka Kanerva on tunnettu urheilujohtaja ja entinen 400 metrin juoksija,

myös Stubbilla on urheilutausta: hän on nuoruudessaan harrastanut jääkiekkoa ja kuulunut Suomen golf-maajoukkueeseen. Urheilulla ja politiikalla on Suomessa pitkät perinteet, mutta jopa siihen nähden Stubbin urheilusuorituksista on ollut hämmästyttävän paljon juttuja, ei ainoastaan iltapäivälehdissä, vaan myös laatumjulkaisuina itseään pitävissä lehdissä. Stubb kertoo, että urheilusta on tullut hänelle pakkomielle: ”Kuntopuolella on ihan selvästi jonkinlainen neljänkymppin kriisi käynnissä[...] ja sitä kautta todistaa itselleen, että ’olenhan nuori, olenhan’” (IL 19.6.2008).

Arto Tiihonen kirjoittaa urheilun olevan suomalaisen kulttuurin yksi miehisimmistä ja yleisesti hyväksytyimmistä alueista. Naisellisuus tai epämiehekkyydet eivät kuulu urheilukentille eivätkä urheilun suureen kertomukseen. Monille suomalaisille oikea miehisuus on pitkälle sama asia kuin oikea urheilullisuus. Oikea miehisuus opitaan nykyään urheilukäytännöissä ja modernissa yhteiskunnassa mieheksi vihkiydytään juuri urheilusavutusten avulla. Tiihonen erottaa kolme vaihetta: pojasta urheilijaksi, urheilijasta sankariksi ja sankarista mieheksi. (Tiihonen 2002, 137–143; 267.) Vaikka urheilun periaatteet vastaavat hegemonisen maskuliinisuuden periaatteita, vasta urheilusankarista siirtyminen mieheksi antaa mahdollisuuden hegemoniseen vallankäyttöön. Nuoren urheilijan tie on yleensä pitkä ja kivikkoinen ja suomalainen urheilukuvasto on täynnä traagisia hahmoja, jotka eivät ole kasvaneet miehiksi Matti Nykäsestä alkaen. Sen sijaan monen ”valtiomiehen” ura on noudattanut Tiihosen kuvaamaa draaman kaarta onnistuneesti tai sitten heille on täytynyt keksiä urheilullisia harrastuksia tai luottamustoimia. Esimerkkejä ei ole vaikea löytää. Suomessa politiikan ja urheilun kytkökset ovat vakuuttavat².

Iltaapäivälehdissä julkaistujen juttujen määrän ja sävyn mukaan myös Stubbin urheilusuoritukset viimeisen vuoden aikana ovat valtiomiestasoa: talvella 2009 hän osallistui Pirkan hiihtoon, keväällä hän juoksi Etiopiassa turvamiehen sairaalakuntoon ennen kuin lähti lenkille Haile Gebreselassien kanssa (IL 6.3.2009), kesällä hän suoritti täyspitkän triatlonin eli teräsmieskisan ja vieläpä ”kelpoajalla” kuten Helsingin Sanomat (6.7.2009) tietää kertoa. Syksyllä 2009 Stubb julkaisi yhdessä toimittaja, valmentaja ja kirjailija Ilkka Järvimäen kanssa teoksen nimeltä *Miehen treenikirja*. Sen sisältöön

tutustuminen vahvistaa otsikon homososiaalisuuden: Stubb alleviivaa urheilusuorituksiaan kirjan sivuilla – hän esimerkiksi kirjoittaa, kuinka hänestä olisi tullut huippu-urheilija, jos hänen olisi annettu valita urheilu-ura lapsena (Järvimäki & Stubb 2009, 6) – ja kehottaa suomalaisia miehiä ottamaan mallia ja tekemään perässä tullakseen samanlaisiksi mieheksi kuin hän.

Poikkeuksena moneen muuhun miespolitiikkaan, jotka ovat entisiä huippu-urheilijoita tai joille haetaan maskuliinista glorioaa urheilujärjestöjen luottamustehtävistä, Stubb edelleen harrastaa aktiivisesti liikuntaa lehtien sivuilla. Siinä missä Kanerva oli urheilujohtaja ja pyrki olemaan valtiomies, Stubb on iltapäivälehtien kansissa samaan aikaan urheilija ja (valtio)mies seuratakseni Tiihosen hierarkiaa. Kurinpitoyhteiskunnassa riitti, että Kanerva hyödynsi hegemonisen maskuliinisuuden ideaalia urheilujohtajana, kontrolliyhteiskunnassa jopa johtavassa asemassa olevan ulkoministerin täytyy alistaa oman ruumiinsa jatkuvalle suorittamiselle jotta hän hallitsisi poliittista konjunktuuria. Kontrolliyhteiskunnassa maailma ja yksilö ovat yhtä; ruumista ja mieltä ei voi erottaa toisistaan.

Valtiollinen elämä. Miehiä ja maskuliinisuutta kansainvälisessä politiikassa tutkinut Charlotte Hooper tekee eron miehen ja maskuliinisuuden välillä. Miehet eivät saa tiettyjä etuoikeuksia ja valtapositiota anatomisten tekijöiden takia vaan kulttuurisista syistä: miehen ruumis yhdistetään maskuliinisuuteen ja maskuliiniseksi ymmärretyt ominaisuudet katsotaan hyödyllisemmiksi kuin feminiiniseksi ymmärretyt asiat, vaikkapa ulkoministerin virassa. Hooper käyttää käsitettä maskuliniinismi kuvaamaan sitä, kuinka maskuliiniseksi ymmärretyt ominaisuudet assosioituvat valtaan ja antavat miehille tiettyjä etuoikeuksia kuin luonnostaan (Hooper 2001, 41). Hooperin mielestä hegemoninen maskuliinisuus yhdistää tieteellisellä mielikuvituksella itsensä fallogosentrismiin nähdessään maskuliinisen aktiivisena ja kulttuurina asettuen vastakkaisiksi passiiviselle ruumiille ja luonnolle, jotka assosioidaan feminiiniseen (Hooper 2001, 59). Semiotiikasta vaikutteita saaneessa lacanilaisessa psykoanalyysissä ja siitä vaikutteita saaneessa poststrukturalistisessa ja feministisessä politiikan teoriassa fallos ymmärretään aktiivisena, miehellä on fallos; passiivisuus falloksen puutteena, nainen on fallos. Fallos on diskurssin etuoikeutettu merkittäjä ja sikäli kun politiikka ymmärretään puhe-

teoiksi, on fallos myös politiikan etuoikeutettu merkitsijä.

Vartalonmyötäisissä pyöräilytrikoissa iltapäivälehdissä urheilevaa ulkoministeri Stubbia on mahdollista ymmärtää niin, että hän pyrkii kyseenalaistamaan fallogosentrismin erotisoimalla oman ruumiinsa halun ja katseen kohteeksi ottamalla ”feminiinisen position”. Se olisi epätavallista suomalaiselle miespoliitikolle. Käsittääkseni Stubbin tavoitteena on kuitenkin enemmän falloksen hallinnan itsekorostus kuin fallogosentrismin kyseenalaistaminen erotisoimalla oma ruumiinsa ja menettämällä samalla otteensa symbolisen järjestyksen etuoikeutetusta merkitsijästä. Psykoanalyttisessä teoriassa lähdetään siitä, että identifikaatio ja halun kohde eivät voi olla samoja. Judith Butler huomauttaakin kommentoimassaan Liz Kotzin haastattelussa Kaja Silvermanin teosta *Male Subjectivity at the Margins*, että ristiinsamaistuminen on kaikkien sukupuolittuneiden identiteettien ennako-oletus, ei pelkästään näennäisten virhetapausten.

Eivätkö miehisen masokismin ja ”naisellistamisen” strategiat, joita Silverman kutsuu ”falliseksi luopumiseksi”, voisi myös rakentua falloksen hienovaraisiksi strategioiksi, valtajuoneksi. Tarkoitetaan siis, että ”luopuminen” voisi olla myös fallisen itsekorostuksen keino. Tähän kysymyksen ei kai voi vastata abstraktisti. Se täytyy testata kulttuurisessa tilanteessa. (Butler & Kotz 1995, 277.)

Stubb tiukoissa pyöräilytrikoissa iltapäivälehdien sivuilla voidaan ymmärtää yhdeksi tällaiseksi ”kulttuuriseksi tilanteeksi”. Niin ikään voidaan kysyä onko Stubbin metroseksuaalisuus – käyttäen Mark Simpsonin (1994) lanseeraamaa käsitettä, jolla hän tarkoittaa miehen mahdollisuutta ilmaista narsismiaan moniarvoisessa urbaanissa kulutusyhteiskunnassa – suunnattu (potentiaalisille) naisvai miesäänestäjille?

Vaikka huippupoliittikkoina naiset ovat aliedustettuina ja monesti vallan verkostojen ulkopuolella, äänestäjinä naiset ovat olleet enemmistönä eduskuntavaaleissa vuodesta 1987 lähtien. Tämä havainto asettaa homososiaalisuuden käsitteen uudelleenarvioitavaksi pohdittaessa äänestäjän ja poliitikon välistä suhdetta. Missä määrin naisäänestäjät haluavat nähdä jotain itsensä kaltaista miespoliitikoissa? Työelämässä tehtyjen tutkimusten mukaan näyttäisi siltä, että naiset eivät hyödy kulttuu-

rin femininisoitumisesta ja sukupuolieron hämärtymisestä kontrolliyhteiskunnassa, vaan nykyaikaisessa työelämässä menestyvät nimenomaan miehet, jotka ymmärtävät ja osaavat hyödyntää feminiiniseksi ymmärrettyjä ominaisuuksia sopivassa suhteessa maskuliinisuuteen (esim. McDonnell 1997; vrt. Julkunen 2008, 155–162). Sen sijaan naisten feminiinisuutta pidetään itsestäänselvytenä ja naismaskuliinisuutta negatiivisena tai irvokkaana ominaisuutena (ks. naismaskuliinisuudesta: Halberstam 1998). On oletettavaa, että myös poliittisessa järjestelmässä kulttuurin femininisoitumisesta hyötyvät ennen kaikkea miespoliitikot, jotka osaavat yhdistää luovasti maskuliinisia ja feminiinisiä ominaisuuksia ja jopa leikitellä häilyvällä seksuaali-identiteetillä, kunhan pysyvät sopivuuden rajoissa.

Naismaailma. Stubb on avioliitossa englantilaisen juristi Suzanne Innes-Stubbin kanssa ja heillä on kaksi yhteistä lasta. Isänmaan kutsuttua – kuten Stubb asian ilmaisi kuultuaan Kataisen päätöksestä pyytää häntä ulkoministeriksi – perhe muutti Belgiasta Espoon Tapiolaan loppuvuodesta 2008. Paradoksaalisesti Stubb joutuu myöntämään ulkoministeriksi nimittämisen tehneen hallaa perhe-elämälle, hän on poissa kotoa öisin aivan eri tavoin kuin europarlamentaarikkona, vaikka hän on puhunut perhearvojen puolesta. Tässä mielessä Stubb ei kaksinaismoralismissaan poikkea monesta muusta vastaavia arvoja puolustaneesta huippupoliitikosta. Siitä huolimatta – tai ehkä juuri sen takia –, että Stubbista puhuttiin uuden sukupolven perhekeskeisenä ulkoministerinä, on myös hän päättänyt julkisuudessa, jos ei nyt pitää yllä mainetta Kanervan kaltaisena naistenmiehenä, niin ainakin flirttailla – ja nimenomaan heteroseksuaalisesti. Yhdysvaltojen edellinen ulkoministeri Condoleezza Rice oli soittanut hänelle muutaman kerran maratonin aikana. Kiista Georgian ja Venäjän välillä Etelä-Ossetian asemasta oli parhaillaan käynnissä ja Suomi oli Etyjin puheenjohtajamaa. Stubb kykeni sulkemaan muut työasiat mielestään, mutta ”ajattelin Condoleezza Ricen sääriä,” hän vitsaili maratonkilpailun kuuluttajalle Iltalehden mukaan (IL 16.8.2008).

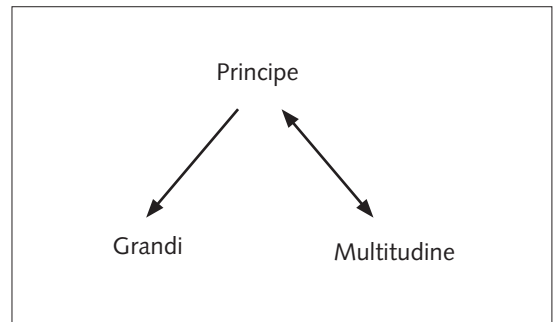
Niin ikään alkuvuodesta iltapäivälehdet tiesivät kertoa Stubbin vaihtaneen puhelinnumeroita Yhdysvaltojen nykyisen ulkoministerin Hillary Clintonin kanssa hänen käytyään ensivierailulla Washingtonissa ulkoministerinä. Stubb myös ”puhut-

telee Clintonia etunimellä” (IL 11.5.2009). Sen lisäksi, että analogia Kanervan tekstiviestittelyyn on ilmeinen, otsikointi sisältää vihjauksen jälleen Stubbista naistenmiehenä: naiset soittavat ja antavat numeroitaan ulkoministerillemme. Mielenkiintoista on se, että Kanervaa edeltänyt ulkoministeri, SDP:n Erkki Tuomioja, ei joko halunnut tai osannut rakentaa itsestään mediassa kuvaa naistenmiehenä (vaikka Tuomiojakin on juossut maratoneja – parhaimmillaan yli puoli tuntia nopeamman ajalla kuin Stubb), mutta kokoomuslaisten miespoliitikkojen keskuudessa Stubb ja Kanerva eivät ole edes poikkeuksia.

Lopuksi: maskuliinisen politiikan konjektuuri

Hegemonisen maskuliinisuuden käsitettä hyödyntävä kriittinen miestutkimus on velkaa Antonio Gramscille, joka sai taas vaikutteita hegemonian käsitteeseen itseltään Niccolò Machiavellilta kirjoittaessaan ”uudesta ruhtinaasta” *Vankilavihkoissa*. Näin ollen uskallan väittää, että Machiavellia voi pitää siten ei ainoastaan ensimmäisenä modernina politiikan teoreetikkona, vaan myös kriittisen miestutkimuksen politiikan esiteoreetikkona. Kriittisen siksi, että yhdistäessään miehiset hyveet (ital. virtù) politiikan taitoon, paljasti Machiavelli politiikan maskuliinisen konjektuurin, jossa ruhtinas (ital. principe) pyrkii luomaan kansanjoukon (ital. multitudine) kanssa (homososiaalisen) liiton identifioitumalla tiettyyn (hegemonisen) maskuliinisuuden subjektipositioon harvoja (ital. grandi) eli toisia ruhtinaita, poliitikkoja, vastaan (vrt. Lahinen 1997). Kuvioon voisi lisätä vielä äänestämättömät eli vulgaarin (ital. vulgo), joista ruhtinas pyrkii miehekkäästi luomaan oman kannattajakuntansa toisia miehiä vastaan molaarisella ajattelulla eli korostamalla sitä, mikä on yhteistä (todellista tai kuviteltua) hänen ja (potentiaalisten) äänestäjien välillä.

Kontrolliyhteiskunnassa hegemonisesta maskuliinisuudesta on vaikeaa johtaa mitään ”yleistä teoriaa”. Kekkonen on kuollut eikä kukaan miespoliitikko ole kyennyt luomaan Suomessa kaikkia mieskulttuureja kattavaa hegemonista maskuliinisuutta, vaikka moni on yrittänyt. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että hegemonisen maskuliinisuuden käsitteestä olisi politiikan tutkimuksessa

Kuvio 1

luovuttava. On vain hylättävä käsitys yhdestä ja ainoasta maskuliinisuuden ideaalista, jota miespoliitikot pyrkisivät hyödyntämään. Ymmärtäessämme Suomen poliittisen järjestelmän maskuliinisuutta, olisi puhuttava mieluummin miesten käytännöistä tai miesten hegemoniasta, kuten Hearn esittää. Toisin on muistettava, että Suomessa, toisin kuin useimmissa muissa Euroopan unionin jäsenmaissa, on vielä voimissaan yksi kurinpidollisen yhteiskunnan keskeinen instituutio: miesten yleinen asevelvollisuus. Näin ollen joitain traditionaalisen hegemonisen maskuliinisuuden heijastumia voidaan löytää suomalaisesta yhteiskunnasta, politiikasta (vrt. Tallberg 2009).

Hegemonisen maskuliinisuuden pirstoutuminen näyttää johtavan takaisin hegemonian käsitteen juurille: luokkayhteiskuntaan, jossa jokaisella yhteiskuntaluokalla alakulttuureineen on oma ideaalimaskuliinisuutensa – ja hegemonista maskuliinisuutta hyödyntävät miespoliitikonsa. Tämä selittää myös sen, kuinka eri puolueissa niin sanottua mieskysymystä on käsitelty yhdessä sen kanssa, minkälainen perinne puolueessa tai sen naisjärjestössä on käsitellä sukupuolieroon ja seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä minkälaiseen poliittiseen ontologiaan puolueohjelmassa on sitouduttu ja miten sitä käytännössä toteutetaan. Niin ikään puolueiden kiinnostusta mieskysymykseen voidaan ymmärtää kyynisemmin. Esimerkiksi Vihreiden kiinnostus selittyy myös sillä, että puolue kaipaa miehiä puolueen toimintaan mukaan kannatuspohjan laajentamiseksi, koska nykyään se näyttäytyy *par excellence* keskiluokkaisten akateemisesti koulutettujen naisten puolueena. Vasemmistoliiton kannattajakunta on vuorostaan vähentynyt kautta rantain ja puolueel-

la on kova työ profiloida itsensä uudelleen edistykseksi tarttumalla ajankohtaisiin teemoihin.

Machiavellin käsitteitä sovellettuna on edelleen mahdollista ymmärtää ei ainoastaan sitä, kuinka Suomen poliittinen järjestelmä on sukupuolittunut, vaan kuinka ilman sukupuolittumista ei voi ymmärtää Suomen poliittisen järjestelmän dynamiikkaa. Miksi miespolitiikat toimivat niin kuin he toimivat? Suostuttelevassa retoriikassaan Timo Soini vetoaa perinteiseen hegemonisen maskuliinisuuden ideaaliin avoimesti yhdistämällä ”punavihreät nössöarvot” feminiiniseen ja lupaavansa puolustaa miesten asiaa. Alexander Stubb tuottaa maskuliinisuuttaan hienovaraisemmin urheilemalla iltapäivälehdissä ja olemalla ”vitsikäs naistenmies”. Vasemmistoliiton puheenjohtaja Paavo Arhinmäki

osallistuu urheilun mahdollistamiin homososiaaliin piireihin fanittamalla miehekkäästi toisten miesten kanssa jalkapalloa. Luonnollisesti myös vaikkapa vihreiden Oras Tynkkynen pyrkii luomaan liittosuhteen ilmastonmuutoksesta huolestuneisiin miehiin – ja naisiin – kirjoittaessaan asiasta kotisivuillaan. Miespolitiikkojen perinteisiä hyväveliverkostoja yli puoluerajojen ammattiyhdistysliikkeeseen, elinkeinoelämän etujärjestöihin, eduskunnan kahvilassa päivystäviin politiikan toimittajiin, virkamiehiin ja kansalaisjärjestöihin, ennen kaikkea urheilujärjestöihin, ei myöskään pidä vähätellä jäljittäessä hegemoniseen maskuliinisuuteen ja homososiaaliin sidoksiin perustuvaa valtaa Suomen poliittisessa järjestelmässä 2000-luvulla.

VIITTEET:

- ¹ Tarkemmin olen käynyt läpi Iltalehden, Suomen Kuvalehden ja Helsingin Sanomien nettiarkistoa: viitteiden päivämäärät viittaavat nettijulkaisun päivämäärää (lukuun ottamatta Suomen Kuvalehteä).
- ² Naispolitiikoille urheilusta ei näytä olevan samalla tavalla etua. Syynä tähän on luonnollisesti se, että naisurheilu ei ole yhtä arvostettua tai taloudellisesti kannattavaa kuin miesurheilu. Eduskunnassa on useita huippu-urheilijataustaisia mieskansanedustajia, mutta entisiä huipputason naisurheilijoita ei ole kuin Kokoomuksen kansanedustaja Marjo Matikainen-Kallström.

LÄHTEET:

- Butler, Judith & Liz Kotz. 1995. Haluttu ruumis. Teoksessa *Kuva ja vastakuvat: Sukupuolen esittämisen ja katseen politiikka*. Rossi, Majja-Leena (toim.). Helsinki: Gaudeamus.
- Connell, R. W. 1987. *Gender and Power*. Cambridge: Polity Press.
- Connell, R. W. 1995. *Masculinities*. Cambridge: Polity Press.
- Connell, R. W. & Tim Carrigan & John Lee. 1985. Towards a New Sociology of Masculinities. *Theory and Society* 14:5, 551–604.
- Connell, R. W. & James W. Messerschmidt. 2005. Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender & Society*, 19:6, 829–859.
- Deleuze, Gilles & Félix Guattari. 2007. *Anti-Oidipus. Kapitalismi ja skitsofrenia*. Helsinki: Tutkijaliitto. (Alkuperäisteos: *Capitalisme et schizophrénie*. L’anti-Oedipe, 1972).
- Giddens, Anthony. 2001. *Sociology* (4th edition). Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman. 1997. *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino. (Alkuteos: *Media Discourse*, 1995).
- Foucault, Michel. 2000. *Tarkkailla ja rangaista*. Helsinki: Otava. (Alkuteos: *Surveiller et punir*, 1975).
- Gramsci, Antonio. 1979. *Vankilavihkot: valikoima*. Helsinki: Kansankulttuuri. (Alkuteos: *Quaderni del carcere*, 1975).
- Halberstam, Judith. 1998. *Female masculinity*. Durham: Duke University Press.
- Hearn, Jeff. 2004. From Hegemonic Masculinity to the Hegemony of Men. *Feminist Theory* 5:1, 49–72.
- Hooper, Charlotte. 2001. *Manly States. Masculinities, International Politics, and Gender Politics*. New York: Columbia University Press.
- Heinonen, Jari. 2006. *Työläismies ahdingossa? Kolme miessukupuolva rakennemuutosten Suomessa*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Jokinen, Arto. 2000. *Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere: Tampere University Press.
- Julkunen, Raija. 2008. *Uuden työn paradoksit: keskusteluita 2000-luvun työprosess(e)ista*. Tampere: Vastapaino.
- Järvinmäki, Ilkka & Alexander Stubb. 2009. *Miehen treenikirja*. Helsinki: Otava.
- Lammi-Taskula, Johanna. 2007. *Parental leave for fathers? Gendered conceptions and practices in families with young children in Finland*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Lahtinen, Mikko. 1997. *Niccolò Machiavelli ja aleatorinen materialismi – Louis Althusser ja Machiavellin konjunktuurit*. Tampere: Tampereen yliopisto.

- Lehtonen, Mikko. 1995. *Pikku jättiläisiä. Maskuliinisuuden kulttuurinen rakentuminen*. Tampere: Vastapaino.
- McDowell, Linda. 1997. *Capital Culture: Gender at Work in the City*. Oxford: Blackwell.
- Mäkinen, Katariina. 2008. Homon kanssa posliinikaupassa – hetero- ja homominuuden tuotteistaminen tv-sarjassa Sillä silmällä. *Naistutkimus – Kvinnsforskning* 21:2, 21–33.
- Nieminen, Jiri. 2006. Maskuliinisuus ja hegemonia – kysymyksiä kriittisen miestutkimuksen politiikasta ja epistemologias-ta. *Naistutkimus – Kvinnsforskning* 19:1, 17–29.
- Oksanen, Atte. 2006. *Haavautuva minuus: väkivallan barokki kontrolliyhteiskunnassa*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Soilevuo-Grönnéröd, Jarna. 2005. *Miesten kesken, naisten silmin: Tutkijanaisten naistutkimuksia miesten välisistä suhteista*. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Siltala, Juha. 1994. *Miehen kunnia. Modernin miehen taistelu häpeää vastaan*. Helsinki: Otava.
- Simpson, Mark. 1994. *Male Impersonators: Men Performing Masculinity*. London: Cassell.
- Särmä, Saara. 2007. Feministisen tutkimuksen ja valtavirran sukulaisuussuhteet kansainvälisen politiikan tieteenalalla. *Kosmopolis* 37:1, 2007, 46–58.
- Tallberg, Teemu. 2009. *The Gendered Social Organisation of Defence: The Ethnographic Case Studies in the Finnish Defence Forces*. Helsinki: Svenska handelshögskolan.
- Tiihonen, Arto. 2002. *Ruumista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä ja urheilijoita?* Jyväskylä: Likes.
- Torring, Jacob. 1999. *New Theories of Discourse: Laclau, Mouffe and Žižek*. Oxford: Blackwell.
- Valenius, Johanna. 2004. Elämää organisoidussa viidakossa. Maskuliinisuus, sotilaallinen kuri ja raiskaus *Casualties of Warissa*. *Naistutkimus – Kvinnsforskning* 17:4, 35–46.

Sanoma- ja aikakauslehdet:

- SK, 25-26/2008, Reissuministeri satulassa
- IL, 19.6.2008, Huipputrimmissä
- IL, 6.3.2009, Stubb pinkoi turvamiehen sairaalakuntoon
- HS, 8.2.2009, Wallin: kuuden kuukauden perhevapaa molemmille vanhemmille
- IL, 16.8.2008, Condi soitti Stubbille maratonin aikana.
- SK, 12.6.2009, Timo Soini: homojen adoptio-oikeuskeskustelu punavihreitä nössöarvoja
- HS, 25.7.2009, Suomelta 53 urheilijan joukkue seksuaalivähemmistöjen kisoihin
- SK, 14/2008, Kokoomuksen viimehetken korjausliike
- IL, 11.5.2009: Clinton ja Stubb vaihtoivat kännykkänumeroita
- IL, 12.7.2008: Juuri ennen koitosta: PELOTTAA
- IL, 11.12.2008: Nobel-juhlista hiihtolenkille
- IL, 26.2.2009: Johanna Tukiainen: sain Kanervalta viestejä vielä kesällä